TRANSILVANIA® Recuperări Creanțe www.transilvaniarecuperaricreante.ro (http://www.trcj.ro)

S.C. CORAL IMPEX S.R.L. deratizare dezinsectie dezinfectie www.coralimpex.ro (http://www.coralimpex.ro/)

Aromânii (vlahii) din Grecia ocupată de Axă (1941–1944): între influența italiană, partizani și tranziție către anticomunism

Distribuie articolul

(/#facebook) (/#telegram) (/#whatsapp) (/#x) (https://www.addtoany.com/share#url=https%3A%2F%2Fwww.napocanews.anticomunism.html&title=Arom%C3%A2nii%20(vlahii)%20din%20Grecia%20oc

Din păcate istoria Principatului Pindului din vremea celui de-al doilea război mondial este necunoscută de publicul larg, atât din vina istoricilor greci, dar și a celor români. Este un dezinteres, o ignoranță calculată și indusă asupra subiectului din motive geopolitice. Istoricii greci au scris foarte puțin despre subiect, iar cei români aproape deloc. Cărți despre subiect au apărut târziu doar în Grecia și le putem număra pe degete, iar în România niciuna. Totuși anumite studii ale istoricilor greci, cu subiectivitatea specifică naționalismului, au cuprins subiectul despre Principatul Pindului. Spre exemplu, Ioannis Zelepos, în studiul „Collaboration in Greece 1941–1944", din antologia "Complicated Complicity: European Collaboration with Nazi Germany during World War II" (pp. 213 – 226), apărută la Editura Martina Bitunjac & Julius H. Schoeps, De Gruyter (Boston/Berlin, 2021), surprinde fenomenul luptei valahilor pentru crearea unui stat aromân, sub bagheta Italiei și interesul secundar al României antonesciene. Perioada ocupației germane, italiene și bulgare (1941–1944) a generat forme complexe și variate de colaborare în Grecia înfrântă de nemți. Ocuparea Atenei, la 27 aprilie 1941, a dus rapid la instalarea unui guvern marionetă condus de generalul Georgios Tsolakoglou (învestit la 29 aprilie 1941). Guvernul a căutat legitimare formală (redenumirea statului în „Elliniki Politeia"), dar nu a obținut recunoaștere internațională. Analiza lui Zelepos sintetizează principalele instituții, motivații, mecanisme regionale și consecințele politice și sociale, bazându-se pe documente originale, presă și memoria participanților. Perioada ocupației germano-italiene a generat forme diverse de colaborare. Împărțirea administrativă a Greciei de către Axă a fost fragmentată: Germania a controlat zone strategice (Atena, Salonic, Creta), Italia a preluat insule și regiuni întinse din Macedonia, iar Bulgaria a anexat teritorii din nord până la Marea Egee. România a sprijinit doar până în 1942 ideea unui principat autonom în Munții Pind, dar doar în subsidiar, nu fățiș.

Articolul „Collaboration in Greece 1941–1944" al lui Ioannis Zelepos oferă o sinteză clară a modurilor în care puterile de ocupație — în special Italia — au încercat să exploateze harta etnică a Greciei. Este opinia subiectivă a istoricului grec. Vremurile erau grele și izolarea a adus foametea. Guvernele de colaborare s-au dovedit incapabile să gestioneze eficient catastrofa umanitară. Acestea au fost limitate în competențe și incapabile să negocieze deschiderea de coridoare umanitare din cauza lipsei de recunoaștere internațională. Tocmai de aceea, apariția luptătorilor comuniști sau pro-comuniști din EAM/ELAS (septembrie 1941) și consolidarea partizanatului în 1942 (ex.: sabotajul de la Gorgopotamos, 25 nov. 1942) au crescut presiunea asupra forțelor de ocupație. După 1942, germanii (prin agenți economici precum Hermann Neubacher) au început să tempereze exploatarea economică și, în 1943, au tolerat — sub presiunea contextului — înființarea unor forțe locale controlate de regimurile colaboraționiste. În acest context, aromânii (deseori în sursele contemporane numiți „valahi", iar ei înșiși se numeau români) au fost percepuți și instrumentalizați ca potențiali aliați, pe baza legăturilor lor lingvistice romanice, cu Italia și România. Analiza istoricului grec relevă crearea unor structuri precum „Legiunea Romană" sau "Legiunea valahă" (1941) și transformarea unor membri ai acesteia, mai târziu, în formațiuni și în componente ale unor grupuri regional-anticomuniste (ex.: EASAD în Tesalia, 1944), bineînțeles cu consecințele postbelice ale acestor dinamici. După înfrângerea Greciei în primăvara anului 1941, teritoriul a fost împărțit între Germania, Italia și Bulgaria. Germania a preluat zone strategice (Atena, Salonic, Creta), Italia a ocupat insule și regiuni întinse în vest, nord și sud, iar Bulgaria a anexat părți din nord până la Marea Egee. În această împărțire, politica italiană s-a distins printr-o tentativă activă de a exploata diviziunile etnice pentru a construi structuri satelit: chams (musulmani), aromânii și alte minorități au fost vizate ca potențiale punți politice sau administrative. Propaganda italiană a promovat ideea „romanității" aromânilor (uneori prin referințe mitologizante, ca descendența din Legiunea a V-a Macedonica), prezentându-i ca „popor frate" și folosindu-i ca argument în proiecte de balcanizare administrativă și de creare a unor entități regionale favorabile Romei.

Astfel, în 1941, autoritățile italiene au contribuit la constituirea unei formațiuni denumite „Legiunea Romană/valahă”, menită să regrupeze elemente aromâne pentru misiuni locale de ordine și securitate. Compoziția acestor unități era destul de eterogenă: lideri tradiționali locali, foști combatanți, oportuniști și membri preocupați în primul rând de protecția familiei și a proprietăților. Motivațiile aderării variau: pentru unii conta elementul etnic sau apelul la „romanitate”; pentru alții, stimulentele materiale (rații, salarii), protecția împotriva partizanilor comuniști sau perspectivele de câștig erau decisive. Zelepos subliniază că astfel de formațiuni nu erau, în general, monolitice ideologic — etnicitatea, interesul comunitar și oportunismul se combinau adesea. Inițiativa pentru înființarea Legiunii provine în principal din strategia italiană de „divide et impera” și din discursul despre „romanitate” folosit în propaganda de ocupație. Aromânii — vorbitori de limbă romanică în mediile montane și rurale — au fost construiți retoric de către autoritățile italiene drept „popor frate”, uneori invocând mituri istorice pentru a legitima proiectele administrative sau autonome. Scopurile italiene erau multiple: obținerea unor forțe auxiliare pentru menținerea ordinii, diminuarea costurilor directe ale ocupației, fragmentarea sprijinului pentru rezistență și, pe termen mediu, crearea unor nuclee regionale favorabile influenței romane în Balcani. Pe plan operațional, Legiunea a îndeplinit roluri de patrulare, menținere a ordinii în sate și pe drumuri, escortare a convoaielor și acțiuni de contra-partizanat. Ea a funcționat adesea ca instrument local de identificare și neutralizare a suspecților de simpatii comuniste, raportând și executând operațiuni în coordonare cu forțele italiene. După capitularea Italiei (septembrie 1943) s-a produs un decalaj: unele unități s-au dizolvat, altele s-au realiniat practic la germani sau s-au integrat în structuri colaborationiste grecești, în funcție de interesele de moment și de eficacitatea patronajului extern.

Contextul regional a modelat foarte diferit comportamentul și rolul aromânilor. În Tesalia, transformarea membrilor „Legiunii Romane/valahe” în componente ale EASAD (National Agrarian Alliance of Anti-Communist Action), fondată în 1944, ilustrează de fapt trecerea de la inițiative etnice susținute de italieni la structuri explicit anticomuniste, dominate de proprietari de pământ și lideri locali. În Macedonia, peisajul etnic complex — refugiați din Asia Mică și Pont, minorități slave/bulgare, organizații interbelice variate — a făcut ca motivațiile recrutării să fie adesea pragmatice și geografice, mai degrabă decât doctrinare. În Epir, cazul chams (musulmani albanezi) oferă o paralelă: politica italiană de a instrumentaliza minorități pentru proiecte regionale s-a aplicat, cu nuanțe diferite, și aromânilor. Zelepos atrage atenția că formațiunile „aromâne/valahice” nu au constituit un bloc monolitic: ele făceau parte dintr-un „conglomerat” heterogen de grupuri – unele motivate ideologic, altele pragmatic sau etnic – deci nu se poate generaliza un singur tip de „colaborator aromân”. Astfel, transformarea cea mai vizibilă a Legiunii apare în Tesalia, unde cadrele formate sub inițiativa italiană au alimentat în 1944 structuri explicit anticomuniste, exemplificate de EASAD (National Agrarian Alliance of Anti-Communist Action). EASAD a reunit mulți foști membri ai Legiunii și s-a constituit ca un front al proprietarilor și liderilor locali împotriva amenințării percepute din partea EAM/ELAS. În Macedonia, rolul Legiunii a fost mai ambivalent, într-un mediu etnic mult mai fragmentat; aici coeziunea unităților rezultă adesea din proveniență geografică și rețele locale, nu doar dintr-un etno-naționalism clar formulat. În Epir, analogiile cu instrumentalizarea Chams arată aceeași logică: minoritățile erau mobilizate pentru a servi interese strategice, cu consecințe, din păcate, violente pentru populația civilă.

Pe măsură ce organizațiile antifasciste EAM/ELAS s-a consolidat (din 1942) și presiunea partizană a crescut, temerile privind ordinea, proprietatea și securitatea au determinat numeroase comunități locale să caute protecție prin colaborare sau aderare la formațiuni auxiliare. Această dinamică a facilitat transformarea unor grupări etnice inițial apolitice în instrumente ale luptei anticomuniste. Formațiunile regionale au participat frecvent la acte de violență împotriva civililor (execuții sumare, jafuri, represalii), iar securitatea a servit deseori drept pretext pentru crime și confiscări. Zelepos atrage atenția asupra necesității de a atribui responsabilități la nivel de unități și lideri, evitând generalizările colective asupra întregii comunități aromâne. „Legiunea romană/valahă” a fost, în esență, un produs al politicii italiene de instrumentalizare etnică în Grecia ocupată, dar și un fenomen modelat de pragmatismul local: protecție, stimulente materiale și rivalități comunitare. Importanța sa stă mai puțin în dimensiunea numerică și mai mult în capacitatea de a oferi structuri organizatorice care, în fața amenințării comuniste, s-au convertit rapid în forțe anticomuniste influente în anumite regiuni. În lipsa unei arhivistici exhaustive, concluziile trebuie să rămână prudente: pentru o imagine completă sunt necesare studii microistorice detaliate și o reevaluare sistematică a surselor italiene, germane și grecești. În regiunile din nordul țării, organizațiile care acționau regional au jucat un rol important, a cărui coeziune se baza în principal pe legături locale și etno-lingvistice, mai degrabă decât pe ideologie. Acesta a fost cazul „Alianței Naționale a Acțiunii Anti-Comuniste” (EASAD), fondată în 1944 în Tesalia, care era compusă în mare parte din foști membri ai așa-numitei „Legiuni Romane” sau „Legiunea Valahă”, înființată de italieni ca un vehicul al unui mișcări de autonomie aromână. Un alt exemplu este „Miliția Albaneză”, formată în jurul anilor 1943/44 sub supravegherea Wehrmacht-ului cu musulmani Chami, care, ca minoritate etnică, fuseseră, de asemenea, instrumentalizați pentru planurile italiene de partajare și anexare. Ocupanții erau mult mai reticenți în recrutarea minorităților etnice în cazul macedonenilor slavi, deoarece, în lumina istoricului încărcat al conflictului macedonean de la începutul secolului XX, le era teamă de resentimente puternice din partea populației grecești, care ar anula mai mult decât ar aduce beneficiile așa-ziselor trupe auxiliare. Inter-conexiunile semi-oficiale între legături ideologice și de proveniență erau, în general, caracteristice pentru scena colaborării din Macedonia, care era dominată într-o măsură substanțială de refugiați din Asia Mică și Pont, dar și din Bulgaria și Iugoslavia, care fuseseră stabiliți după 1922 și aparțineau politic spectrului venizelist. (op. cit. pp.224-225)

După război, procesele pentru colaborare au vizat un număr mare de persoane, dar condamnările au fost relativ puține, fenomen explicat în parte prin pragmatism politic și prin polarizarea războiului civil. Multe elemente colaboraționiste au fost reintegrate în structuri militare sau paramilitare (Garda Națională, Armata Națională) într-un climat puternic anticomunist, ceea ce a produs continuități instituționale. Comunitățile aromâne implicate au suferit stigmatizare și au rămas asociate cu eticheta colaborării în memoria locală; consecințele sociale și demografice ale acestor asocieri au persistat și după încheierea conflictelor. Zelepos avertizează împotriva simplificărilor în studiul istoriei și subliniază heterogeneitatea internă a formațiunilor aromâne și variabilitatea motivațiilor aderării. Studiul colaborării în Grecia ocupată necesită și astăzi o abordare microistorică, combinând arhivele ocupației (italiene, germane), dosarele judiciare postbelice, sursele locale și mărturiile orale. Zelepos se dovedește un bun cunoscător al luptei vlahilor pentru autonomie în perioada ocupației germano-italiene a Greciei. Investigații arhivistice în Roma (Archivio Centrale dello Stato), Atena (GAK) și Freiburg (Bundesarchiv), studii de caz locale (Tesalia, Macedonia, Epirus), prosopografii ale membrilor și interviuri orale cu descendenții desfășurate de istorici greci și de Zelepos pot clarifica compoziția, operațiunile și traiectoriile postbelice ale „Legiunii Romane/Valahe”, contribuind la o evaluare nuanțată a rolului aromânilor în dinamica ocupației și a războiului civil grec. Principandul Pindului a fost o proecție istorică a aromânilor cu o tradiție autonomă în 1917, fapt ce a permis Italiei să jongleze conform intereselor sale. E de reținut rolul României destul de ambivalent în această chestiune a statului aromân, față de 1917.

Cazul aromânilor (vlahilor) în Grecia ocupată de forțele italo-germane ilustrează modul în care politica etnică a puterilor de ocupație (în special italiană) a generat formațiuni cu eterogenitate morală și politică, care au servit atât scopurilor de control, cât și nevoilor locale de protecție sau avantaj material. Este viziunea lui Zelepos. Transformarea unor astfel de structuri în instrumente anticomuniste a avut efecte de durată asupra memoriei colective și asupra configurației politice regionale postbelice. Orice evaluare finală trebuie însă temperată de recunoașterea diversității motivațiilor și de complexitatea contextului local, în viziunea istoricului grec. Contribuția României în ”aventura” Principatului Pindului a fost colaterală și subterană, guvernul român Mihai Antonescu nu s-a implicat prea mult într-o operațiune italiană, care putea strica și mai mult legăturile istorice ale României cu Grecia și Anglia, statul care a protejat în ultimele două sute de ani interesele Atenei, dar ar fi putut aduce necazuri mari populației vlahe din Epir și Pind.

Ionuț Țene

Susțineți NapocaNews.ro

Într-o lume care cenzurează site-urile de editoriale și știri alternative ca **NapocaNews.ro**, vă rog să ne sprijiniți financiar printr-o donație pentru informații adevărate și pe românește.

Puteți face o donație prin transfer bancar:

Fundația Culturală Sarmisegetuza - Cluj
(proprietar NapocaNews.ro)
Cont IBAN: RO85BRDE130SV27532721300

👉 Preferi să donezi rapid online?

Poți sprijini NapocaNews.ro imediat folosind PayPal:

Donate

03-06-2026

Editorial (https://www.napocanews.ro/category/editorial) *1941 (https://www.napocanews.ro/tag/1941), axa (https://www.napocanews.ro/tag/axa), germania (https://www.napocanews.ro/tag/germania), Grecia (https://www.napocanews.ro/tag/grecia), italia (https://www.napocanews.ro/tag/italia), legiunea (https://www.napocanews.ro/tag/legiunea), napcoanews (https://www.napocanews.ro/tag/napcoanews), partizani (https://www.napocanews.ro/tag/partizani), roman (https://www.napocanews.ro/tag/roman), romani (https://www.napocanews.ro/tag/romani), tene (https://www.napocanews.ro/tag/tene)*

„U" Cluj a anunțat programul amicalelor din vară. Cu cine se vor duela „studenții" (https://www.napocanews.ro/2026/06/u-cluj-a-anuntat-programul-amicalelor-din-vara-cu-cine-se-vor-duela-studentii.html)

Icoana, ca o „fereastră deschisă" (https://www.napocanews.ro/2026/06/icoana-ca-o-fereastra-deschisa.html)

Comentati

- Name (required)
  Your Name
- Mail (required)
  Your Email
- Website
  Your Website

Your Comment Here...

Submit Comment

Caută în site

Search

Categorii

Administratie (https://www.napocanews.ro/category/social)
Cultura (https://www.napocanews.ro/category/cultura-2)
Economie (https://www.napocanews.ro/category/economie)
Editorial (https://www.napocanews.ro/category/editorial)
Evenimente (https://www.napocanews.ro/category/evenimente-2)
Externe (https://www.napocanews.ro/category/externe)
General (https://www.napocanews.ro/category/eveniment)
Lifestyle (https://www.napocanews.ro/category/lifestyle)
Monden (https://www.napocanews.ro/category/monden)
Politica (https://www.napocanews.ro/category/politica)
Spiritualitate (https://www.napocanews.ro/category/spiritualitate)
Sport (https://www.napocanews.ro/category/a-sport)

Stirea zilei (https://www.napocanews.ro/category/stirea-zilei)

Ultimele Stiri

Icoana, ca o „fereastră deschisă” (https://www.napocanews.ro/2026/06/icoana-ca-o-fereastra-deschisa.html)

Aromânii (vlahii) din Grecia ocupată de Axă (1941–1944): între influența italiană, partizani și tranziție către anticomunism (https://www.napocanews.ro/2026/06/aromanii-vlahii-din-grecia-ocupata-de-axa-1941-1944-intre-influenta-italiana-partizani-si-tranzitie-catre-anticomunism.html)

„U” Cluj a anunțat programul amicalelor din vară. Cu cine se vor duela „studenții” (https://www.napocanews.ro/2026/06/u-cluj-a-anuntat-programul-amicalelor-din-vara-cu-cine-se-vor-duela-studentii.html)

Urs semnalat la Buru. O femeie a suferit un atac de panică, anunță ISU Cluj (https://www.napocanews.ro/2026/06/urs-semnalat-la-buru-o-femeie-a-suferit-un-atac-de-panica-anunta-isu-cluj.html)

Deputat Robert Alecu (ACT): Muncă grea, pensie mică (Video) (https://www.napocanews.ro/2026/06/deputat-robert-alecu-act-munca-grea-pensie-mica-video.html)

Parteneri - R3Media.ro

Copyright 2008 - 2024 © NapocaNews (https://www.napocanews.ro)
(https://trafic.ro/statistici/napocanews.ro)